

Pasienters rett til journalinnsyn er viktig for samarbeid og tillit mellom lege og pasient. Utlevering av journal skjer i dag gjennom personlig kontakt mellom lege og pasient – nå skal den på nett.

Journalen på nett – til nytte eller problem?

Teknologirådet foreslår å tilby alle pasienter innsyn i egen elektronisk journal over Internett. Umiddelbart kan forslaget oppleves som spennende fordi det åpner for nye muligheter og det betyr at sykehusene må få på plass et langt bedre IKT-system. Det gir pasienten mulighet til å holde seg løpende oppdatert og sparer legen for arbeid med utlevering.

En spennende idé krever vurderinger av ulike sider før man konkluderer. Vil et åpent journalsystem med fri tilgang kunne ha uheldige konsekvenser for pasienten – og for journalen som arbeidsverktøy? Dagens forutsetning er at det skal være én journal for pasienten i sykehus. I tillegg har fastleger og avtalespesialister én journal per pasient. Alt som er relevant og nødvendig for oppfølging skal dokumenteres i journalen. Innsynsretten er tilnærmet fullstendig, men med visse unntak. Unntakene er stort sett knyttet til at informasjon til pasienten kan være til skade for pasienten. Andre enn pasienten har som hovedregel ikke innsynsrett. Hvordan kan dette opprettholdes når pasienten får tilgang over nett?

Journalen er innholdsrik. Den består av informasjon som pasienten har betrodd legen og som nærstående ikke skal få innsyn i og som til og med kan være uakseptabel for noen miljøer. I tillegg består den av diagnoser, vurderinger og behandlingstiltak i fagmedisinske termer som er nødvendige for at journalnotatet skal være entydig. Å lese og fortolke journalen hjemmefra kan skape misforståelser og unødig uro. Hypoteser og mistanker som kan være nevnt, men ikke gått grundig inn i, må nedtegnes for oppfølging dersom journalen skal fungere som arbeidsverktøy for legen. Fragmenterte journaler med skjermede avsnitt strukturert for informasjonsbruk vil vanskelig kunne ivareta kravene til et godt arbeidsverktøy, men kan føre til bruk av «gule lapper» og dobbel journalføring.

En journal tilgjengelig på Internett, kan medføre at pasienter i vanskelige situasjoner opplever at fortrolighet med legen blir umulig. Hvordan holde journalen for seg selv? Særlig problematisk kan det bli for voldsutsatte ektefeller som kan bli presset både til å skaffe seg tilgang til og vise journal til voldelig ektefelle. Det må antakelig lages en type journal som retter seg hovedsakelig mot å ivareta innsynsrett, i stedet for å være arbeidsverktøy, med de følger det får. Teknologirådet foreslår at tilgang først skal aktiveres etter at pasienten har hatt kontakt med legen og at tilgangen kan gjøres tidsbegrenset. Det løser ikke utfordringene med journalen som arbeidsverktøy og gir heller ikke pasientene tilstrekkelig vern mot misbruk. Du skal kunne oppsøke lege med trygghet for at det du forteller blir der. Det er stor forskjell på utlevering og direkte tilgang over Internett. Utlevering sikrer hvem som får informasjonen og pasienten får oppfylt sin lovfestede rett til å få forklart innholdet.

Det er behov for en betydelig opprustning av elektronisk kommunikasjon i helsevesenet. Legeforeningen har jobbet med dette i mange år. Elektronisk kommunikasjon er et viktig verktøy for å sikre at rett person får riktige opplysninger på rett tid og sted – gjerne gjennom en kjernejournal. Det er behov for standardisering og utvikling av trygg meldingsutveksling både mellom personer og etater i helsetjenesten og mellom lege og pasient. Nettilgang til journalen bør ikke være en prioritert oppgave.

Torunn Janbu

Torunn Janbu
torunn.janbu@legeforeningen.no
president

.....
Torunn Janbu (f. 1954), Legeforeningens president fra 2005. Dr. med. 1990. Spesialist i generell kirurgi og ortopedisk kirurgi. Leder av Verdens legeforenings (WMA) etiske råd fra 2010.
.....

